

Lục Tỉnh Tân Văn

六省新聞

Director: P. HENRI—L. MARTY

adm. Secret—NGUYỄN-V-CỦA

ADMINISTRATION

BY REDACTION :

Solign, Rue Catinat, 153-155 (1er Etage)

GIÁ BẢN :

Sau-tháng, Trung-kỳ và Cao-mau

Một năm 6 \$ 00

Sáu tháng 3 \$ 00

Ba tháng 2 \$ 00

Mua báo thì kể từ ngày mồng 1 và ngày 15 mỗi tháng mà phải trả tiền trước.

MỖI TUẦN LẺ RA BA KỶ :

NGÀY THỨ HAI, NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU

Mỗi số bán lẻ 0 \$ 04

TELEPHONE N° 473

GIÁ BẢN :

Ấc-t. Li. Hai-pháp và Trung-kỳ

Một năm 7 \$ 00

Sáu tháng 4 \$ 00

Ba tháng 2 \$ 25

On s'abonne sans frais dans tous les bureaux de poste.

POUR LES AGENCIES, journaux & SAIGON: Aux bureaux du journal & HANOI: Aux bureaux du Trung-kỳ-Tân-Văn.

On traite à forfait pour les contrats de longue durée. Les prix sont payables d'avance

MỤC LỤC

1. - Kỳ nhóm đêm 24.
2. - Thương-trường.
3. - Y được tàn đâm.
4. - Di-đoan công luận.
5. - Nền hư cũng một hội này.
6. - Cung hạ.
7. - Nam-kỳ nông-nghiệp tương-lễ hội.
8. - Thông báo.
9. - Khinh rẽ hai con.
10. - Tự do diên đản.
11. - Trường học làm bánh.
12. - Văn-nguyên.
13. - Thọ tin nông lai.
14. - Tiểu đản.
15. - Hương truyền.
16. - Tin Đông-dương.

ANNAM TÂY-TỊCH

Kỳ nhóm đêm 24

Thần-sĩ xuất lãnh 14 điều dân ước

Theo lời Bồn-báo đã thuật trong số mới qua rồi, rằng bàn-hội Tây-tịch đã nhóm cả Annam Tây-tịch và hàng thức-giá Annam tại phòng Thương-mại kỹ-nghệ hội, ở đường Catinat, số 53, mà bàn luận về các điều dân ước của bàn-hội đã lập. Bồn-báo cũng có nói khi chân chính xong đủ điều, cả hội đều ưng cử ông Ernest Outrey ; đoạn bàn-hội lo chép bản dân ước hầu mới ông Ernest Outrey, chiều thứ hai 24 novembre, tái hội ngộ trình cho ngài xem mà hội ý.

Bởi có, chiều thứ hai, 24 novembre, tám giờ đêm, Annam Tây-tịch và hàng Thương-lưu Annam nhóm đồng đ. Ngoại trừ bàn-hội là ông Cương, ông Cua, ông Lang, ông Sở, ông Hơ, ông Sóm, kẻ chặt một phòng hội những là viên-quan chức-sắc các tỉ các số, đầu hội, thương-nhơn ; quá tám giờ, ông Ernest Outrey mới đến. Tiếp chào vào hội, ông Hội-trưởng Diệp-văn-Cương mới trình mười-lăm điều dân ước.

Điều thứ nhất: **Mở rộng cách tuyên cử.** Ông Ernest Outrey bàn rằng vấn-đề ấy quá rộng, xin muốn mở rộng đến thế nào phải chỉ cho có chừng. Ông Cương mới chỉ về cách chọn thừa sai tuyên cử. Cho cả viên-quan và hương-chức tân cựu với người có bằng-cấp tốt-nghiệp đứng quyền bộ tham tuyên cử, kẻ ra-viên quan như là từ bậc thợ-kỹ sắp lên, hội đồng tỉnh tân và cựu, Cai-đồng phó-đồng tân và cựu, chức việc làng tân và cựu, thương nhơn có đứng sanh ý từ hạng nào sẽ định và những người ngoại ngạch Nhà-nước mà có bằng-cấp sơ học. Ông Nguyễn-văn-Cửa nói rằng: Vậy cũng chưa đủ, ngoài hàng viên quan cũng là người có bằng-cấp, còn người giúp

việc thương gia đóng lằm. Tuy phần nhiều không có phước mà có bằng-cấp tốt-nghiệp, chờ phần nhiều đều là tay đẳng trong đưng trong các nhà buôn, lại cũng có tài học vấn, nên đề cho hàng người giúp việc thương gia có quyền tuyên cử như thương nhơn vậy. Ông Outrey đáp rằng: Tuy giúp việc thương gia mà cũng hiểm người có bằng-cấp. Người có bằng-cấp ấy có quyền tuyên cử rồi duy còn những người không có bằng-cấp mà đang trong đưng trong các nhà buôn, phần ấy đề rồi sẽ tính. Xong điều thứ nhất biện qua điều thứ hai cho đến điều thứ 13, quan thần-sĩ xuất lãnh lãnh hết, duy có một điều nói về tiền phụ cấp cho viên quan Annam tây-tịch có gia tiểu, ông Outrey giải rằng phần ấy chẳng phải chánh pháp Pháp chỉ định, bởi lời nghị của Chánh phủ Nam-kỳ định, nên ngài không thể bảo-ước giữa viên quan và dân. Điều ấy nên xin Nghị-viện quan hạt hội đồng giải cho.

Rồi lại, ông Hội-trưởng Diệp-văn-Cương có đọc một bài liên xít ông Thần-sĩ xuất khi dâng tại cử, rằng những lo xong các điều dân ước của ba triệu dân Nam kỳ ưng cử ngài mà thôi, mà cũng xin ngài cần lo việc chánh bên Pháp cho rõ danh xứ Nam-kỳ có người thay mặt xưng đấng và cho Pháp-quốc cường thịnh, lễ có nhiên, đất Nam-kỳ cũng cường thịnh, ba triệu dân Nam-kỳ sẽ đứng an cư lạc nghiệp. Thế mới khỏi bỏ lòng tin cậy nơi ngài.

Bài diễn của ông Diệp-văn-Cương rất nên thanh to ấm đĩnh, đấng cho là nhà ngọc phun châu, ngắt ý hợp ngày giờ nên chẳng diễn vào đây cho kíp.

Bồn-quán xin đề qua kỳ báo tới đây.

CHÁNH LUẬN

THƯƠNG TRƯỜNG

(Tiếp theo)

Về thương-giới,

Annam có khiếu mà thiếu kiên-phan

Nếu liệt-qui muốn đề ý xét nét những lời tôi đã luận trong số báo mới qua rồi, à liệt-qui chẳng còn tưởng cho người Annam không có khiếu buôn bán. Có hẳn thật người Annam có khiếu buôn bán, song cái khiếu buôn bán của người Annam chưa khai thông cho hiệp với cái trình-độ thương giới đang thời này chớ, tuy trẻ vậy mà không sao, miễn còn có ngày trông mong nữa được. Hiện nay, thời thế đã xây, lòng người đời đổi, người Annam còn ai mà chẳng trở mặt ngo ngay đang thương-nghiệp? Mà hề Annam chăm chỉ về đang thực-nghiệp, lo chỉ cái khiếu buôn bán chẳng khai thông; ấy vậy sự khai thông ấy chắc có thể mau thành được chớ.

Tôi đến đây, tôi xin xét tôi cái tinh-kiến-nhận của người mình. Nếu xét tôi cái tinh-kiến-nhận của người mình thì phải chịu rằng kém thật. Tục hay ví: *Có phước thì làm quan, có gan thì làm giàu.* Tục ví tự rỗng, mà chớ tưởng sai là có gan đánh bạc, hay là có gan trộm cướp, gian ngược; có gan ấy là có gan bán buôn, nhưng mà xét ra trong nước người có gan bán buôn ít lắm; bởi có, người làm giàu không có nhiều. Cái tội nhát gan đó là cái tội chung của người quốc đ. là, chẳng phải tại riêng của ai, hay là tại tiếng của nhà buôn, nhưng mà người không phải thương-nhơn đâu có tội nhát gan cũng không hai máy, duy có thương-nhơn nhát gan thì không nên nghiệp cả. Thoán lại trong mười nhà buôn thất bại, hết chín nhà vì chủ trương không định-kiến, không kiên-nhẫn mà hư. Thứ xem trong các nhà buôn Annam, lúc mới khởi đầu buôn-bán họ coi rất hăm-hồ, có người bầm-hồ cho đến đổi chưa xét kỹ hai, đã dăm vội kinh-làm, đến chừng có hơi làm vấp một đôi thì, coi mới đã chán-gán, thôi thì lần rồi; mà trong muốn việc làm, bắt luận là việc gì, hề chán-ngán, tự nhiên về trẻ; mà hề đề công việc bé trẻ, thì có thể nào đứng vững. Lễ có nhiên, không đứng vững thì hư sấp. Nhưng một nhà buôn hư sấp, bắt luận cho hại một chủ cùng là có phần bầm mà thôi, phải nghĩ nó cái hay lấy cho tới người sẵn chỉ bán buôn trông gương đây sợ. Còn các nhà buôn ngoại-quốc thấy vậy rồi cũng học lòng tin cậy. Liệt-qui nghĩ coi có phải mình vội lằm, chớ không lằm chẳng? Vội hăm-hồ lằm, mau chán-ngán bỏ, ấy là tội không kiên-nhẫn

của mình đó. Phải chi, buôn bán không chạy, bị ẽ ảm mà chán-ngán nên ra thất bại thì còn khả-nguyên, chỉ tư buôn bán thành vượng mà không kiên-nhẫn, đề cho sự-sụt mới lạ cho chớ. Có người lúc mới mở cửa hàng, bộ rất-chăm-chỉ, hết sức mớ mang, bán đắt buôn may, nhà có vẻ phong-quang hơn trước; ai trông thấy cũng học cho nên phần-chấn lên, thì có thể làm nên đồ-số. Nhưng mà không, người chủ không phần-chấn đâu; đứng vậy lấy làm tự-túc rồi, công việc biếng-nhát, hàng xuống không coi, nhất-nhất phủ mặc kẻ làm công, mình ngồi đây mà lên mặt chủ! Đã vậy lại còn sanh thói tệ, là bán hàng xấu, thém giá cao, thấy khách chẳng thèm chào, lại bày màu khinh dẽ. Từ đó cửa hàng vắng khách, buôn bán thất-lại, nhất đản có nhà buôn nào khác đưng lên tranh, thì hàng mình càng lụn bại. Xét tình trạng ấy, những nhà hàng công thành vượng mà nửa chừng phải đóng cửa, tự trung phần nhiều vì một cái cơ không kiên-nhẫn mà hư bại. Người mà không kiên-nhẫn, hề thấy hơi khó đã ngả lòng, không kiên-nhẫn, thấy hơi phát đạt đã biếng-nhát; không kiên-nhẫn, không biết tinh xa, không kiên-nhẫn từ nhiên không tấn thủ. Minh bị mang có một cái tội đó mà công-nghề thương nghiệp gì cũng không tấn tới được. Cuộc đời, cái tiền-trình dễ biết đ. là hạn phạm hề bước chơn ra rồi có mong bước tới hoài, thì mới khỏi lo kếm-sạt. Bởi thế gặp cái cơ học không tốt, thì lẽ bước tới không vững mà có bại, bắt đ. đi phải đứng chừa, song đứng mà đứng thì học chơn, chớ đứng, chẳng đ. trở lại một bước.

XA-BONG MAT-XAY
Tổ chức và phân phối ở Đông dương

Con ngựa một sừng

HAO-VINH Công-ty
(HÀNG ANNAM)
146 N^o Rue Lefebvre, Saigon
AGENT EXCLUSIF

Ấy là kẻ mầu trong thương chiến; xét kỹ chẳng khác nào binh-tho, day quân-sĩ biết tấn mà không biết thoái.

Trong cuộc chiến-tranh bên Âu-châu mới qua rồi đây, lúc hai bên còn tương tri, chưa phân thắng-phu. Đô-Thống Foch nói: « Bên nào bên đó hơn một khắc đồng hồ, thì bên đó thắng. »

Trong cuộc tranh thương cũng vậy, hơn thua nhau chỉ vì bên, tại cái đứng vững cũng không đứng vững mà thôi chứ. Mà hề muốn đứng vững, đầu thương-chiến, đầu binh chiến, cần phải có nghị-lực và kiên-nhân mới được cho.

Sau tiếp GIÀU PHOM-PENB.

Y dược tân đàm
Chiến rượu

Hôm tuần rồi, tôi có nói chuyện một người bệnh ghiên rượu phải bỏ mình. Đó là một gương đáng ghi vào trí. Còn nhiều sự hại cho thân thể ta, cho con cháu ta nữa mà ta nhiều khi không nghĩ đến chút nào hết.—Bà Âu ta biết điều lợi hại của mấy thứ rượu; song thường thường ta uống rượu cho quên sự đau đớn, buồn thê hay chuyện đời, chuyện nhà, cho có sức mạnh, cho có gan dõm. Theo truyền lâu, thì tiền hay uống rượu đánh cờ. Không biết chắc rằng tiền có uống ăn như ta không? Khó mà hiểu, vì theo lời thường thì tiền không hình tượng, không có thân thể y như ta, không biết có tí vị, tiền thường, đại trường như của ta đang đứng vật thực, đó tiêu hóa ra chăng? Mấy tiền đời xưa đó thì không chắc có uống hay không, chứ tôi biết chắc nhiều ông tiền đời nay có uống, như.

« Tiền phạm lộn loại khổ-tân nao mình, « Bông-la xuất thế hiện hình. « Mấy vị nha phiến thế tình gọi tiền. B. et M.

Vì đầu tiên có uống rượu, và vui chơi đi nữa, thì ta không hề biết chức mà hại thân thể ta, hại trí hóa ta không đáng an ổn như trước.

Rượu làm vui, thêm sức v. v. thì vui và sức lực thêm đó cũng không đáng lâu dài mà để lại nhiều đau hại cho thân thể ta, như say rượu thì không bao lâu, chứ như khi không mà giờ.—Mấy đau hại của rượu sanh ra càng ngày càng nhiều, làm hại cho thân thể con người ta, cho trí-hóa người, cho gia quyền và xã hội nữa.

Vậy nên ta phải biết mà giữ mình.—Có người nói rượu là một vật thực. Thật cũng có vậy là nhờ mà chất nó tương tự theo vật thứ vật thực. Song nghĩ lại, như một thứ vật thực thì lấy làm mắc hơn nhiều thứ khác mà bỏ ích hơn bội phần, còn làm hại thì không xiết kể. Như kẻ góp lại thì có hai thứ hại của rượu là say mà ghiên. Say với ghiên có khác nhau. Có người say mà không ghiên, có người ghiên mà không say. Người chưa biết uống rượu, uống nhiều quá thì say. Hết say rồi tỉnh, lâu lâu uống nhiều nữa say lại, song không ghiên. Còn người kia, uống một ngày vài ba chén không say, mà không uống chén không được; người này ghiên mà không say.

—Uống rượu ban đầu người ta hay nói chuyện, (vậy nên có câu: rượu vào lời ra), hay cử động tay chân, múa men, suy nghĩ mau hơn thường, song cũng lần lộn rồi, biết trong mình thêm sức lực. Không bao lâu trí hóa lần lộn hết, suy nghĩ chẳng hay được, ý tứ, trí mồn cũng còn, trí nhớ lại mất, người say

mới chẳng hết câu thì đã quên tiếng đã nói trước, mắt chẳng tò, tai chẳng nghe, hay là nghe hiểu lắm. Trí hóa rồi tôi tay chơ chơ theo thế nữa, đi đường mới, qua cầu có khi té xuống nhào ao hay là rạch mặt sức mà cựa quậy. Tôi ya và mửa thừa thế lạnh, rồi buồn ngủ. Lạnh đó với ngủ thì hại lắm và có khi ngủ phải ngủ luôn!—Chừng mấy giờ sau, tỉnh dậy thì không nhớ rõ say làm sao.

Trong Nam-phong số 26 trường 163 có bài «Bơm say rất hay. Ta thấy bơm say tức cười; song càng nghĩ càng chua xót:

«... Ghiên rượu ban đầu không thấy hại chỗ nào, chừng sau thấy sự hại thì rõ rồi. Như ta rót nước vô ly, lần lần mới đầy, rồi sau mới tràn, tràn ra ướt khảm, ướt bàn, ướt đất, ướt mình ta. Lúc tràn lúc ướt đó thì ta mới hay là ta vô ý không coi mới sanh ướt, sanh hư như thế. Còn khi chưa tràn thì ta tưởng không có chi hại, song cũng có nước có đổ làm hại, làm hư được trong ly rồi. Ta hay nước tràn thì chuyện đã rồi; cũng như hay rượu làm hại cho ta thì khó bề ngăn trở.

Như hại cho thân thể ta thì nhiều thứ. Người ghiên rượu không uống thì khó chịu vô cùng, uống thì đỡ được. Cứ đó thêm thì uống không thể nhịn. Ban đầu ăn uống còn ngon, sau lại uống nhiều ăn ít. Ta hấp thụ một miếng rượu để trong miệng thì biết nóng cay thế nào, nuốt xuống thì tới đầu hay tới đó. (Mấy người uống quen thì càng ngày càng dễ chịu, vì quen thói quen chẳng nói làm chi).—Rượu vô thường thường nóng vì vị thì làm sao cho khỏi hư da mòng trong đó. Như ta ăn đồ cứng, té dụng chạm nhằm bụng v. v. làm téy da trong bao tử một chút như ta bị đứt tay, trầy tay chút dính ở ngoài. Như trầy trong đó của mấy người ghiên rượu, thì khó mà lành như tay của ta ở ngoài. Chỗ trầy trong bao tử đó càng ngày càng sâu không phải nay mai mà hại, song chín mười năm nữa cũng lớn vô sâu làm cho tới lòng bao tử, khó mà gầy lại kiếp, có khi chết liền. Như không mắc bệnh nặng như thế thì tỉ mỉ càng yếu (sớm mai hay chấy nước đái, mặt và nhớt là lỗ mũi đó, tay chơn rung; thường ta thấy thì dễ biết. Thỉnh thoảng là bị hại nhiều, rồi sau gan, phổi, tiêm, mạch máu v. v. cũng bị hại được nhiều thế khác nữa. Như rượu làm hại phần nặng của cơ thì kuông nói rằng hại lắm, nó còn làm cho mấy bệnh khác nặng thêm: bệnh phổi, gây tay, (t) chơn, trầy... cũng khó lành khó mạnh. Đó là lý do... thịch biến thịch đợc. Sức lực lần lần suy yếu thân thể khổ chơn cư với kẻ ngoài đời, số như mấy bệnh bởi trùng trùng... còn bệnh ngặt nghèo là... bệnh có cục hòa trong bụng hay là chỗ khác (ancers).—Tôi không quên rằng mỗi người ghiên rượu phải bị bệnh đó, tôi chỉ muốn nói mấy người: ghiên rượu để mà bị bệnh đó hơn kẻ khác. Như thân thể ta bị rượu làm hại được thì trí hóa cũng mất thân thể đó cũng khó mà ngăn được (ánh được sự hại, nên càng ngày càng suy kém. Ngủ tăng càng ngày càng yếu, trí hóa mất lần lần cho tới điên cuồng, rồi rồi tới mê sảng (delirium tremens). Đó cũng chưa hết hại, còn nữa là hại cho gia quyền và xã hội. Người say rượu, ghiên rượu thường hay đánh vợ, chưởi con, làm hư nhà, hư cửa, hết tiền, hết bạc, sanh ra vợ đôi con rách. Tội nghiệp thay! Bởi con lại còn bị hại nữa: trứng gà để trên hơi rượu sau sanh ra con gà quái dị khác hơn gà thường; người ta cũng thế, con của người ghiên rượu không mạnh khỏe như thường, không đau bệnh yếu cũng mắc chứng nợ, trí hóa không có,

thường ngu-ngốc, khó dạy, khó rãng, làm hại hết sức cho xã hội rồi thì giết người, hay là tự tử, hay là điên làm thêm nặng lo cho xã hội nữa.

Như vậy thì rượu làm hại không phải cho một người mà thôi đâu còn làm hại luôn cho gia quyền, bà con, cho thiên hạ, cho loài người nữa.

Trong xứ nào mà ghiên rượu nhiễm lâu rồi, số sanh sang kém, số tử càng tăng, nhưn mạng sát nhưn, tự tử nhiều, —phần đàn mạnh phải lo cho phần đàn đau yếu trong nhà thương, đàn nghèo xin ngoài đường, kẻ tù tội cầm giam khổ sở. Xứ đó càng ngày càng suy khó mà sửa, như mỗi người đều lo lắng hết.

Nếu muốn bớt một cái hại lớn trong nước không phải một ngày một bữa mà xong đâu; phải lâu ngày mới rồi phải, đồng tâm hết thấy mới được cho. Thuận ối! phần nhiều đàn sự không rõ thấu sự lợi hại của rượu, ối! kẻ mà sửa cho mau được. Mấy đau hại trên đây chỉ bốn phần ta ra làm sáu. Ta nhớ tóm lại rằng;

—Phần nhiều bệnh trong nhà thương tại nơi rượu mà sanh ra.

—Mấy người tới quán rượu thường tránh sa cho khỏi đường đi nhà thương.

—Ho lao sanh ra tại nơi bán rượu.

Nói vậy chứ xứ nào cũng có hai phần người ta: một phần cho rằng rượu làm hại, uống vô ích; một phần cho rằng rượu là món hữu ích.

Ước như ai ai đều theo phần đầu thì để mà làm sự hại biết bao nhiêu! Đều cần nhất là ta phải làm gương rồi mới phân giải cho người khác thì người ta mới chịu nghe theo, làm theo. Như thế thì ta sẽ bớt được một cái hại lớn cho xứ ta vậy

N. H.

Đị-doan siên-luận

Thật mừng cho xứ ta buổi nay ngọn gió văn-minh đã thổi khắp cùng, song hiem vì bạn đồng-bang ta phần nhiều nơi thôn-tịch còn mang mù trong lối đị-doan, chưa chịu ra hứng ngọn gió lành, thì thiệt hại cho thời đại này lắm.

Vậy lẽ đem ra đây: «đời lời quê kịch tổ cùng hỏi ai rộng lượng xin dung lòng này.»

Trước là không đoàn-thể, sau tin tưởng đị-doan cũng là một tệ rạo rạo nẻo văn-minh làm cho dân tộc chậm bước đường tiến hóa. Ta hãy thử nghĩ thử coi; các nước văn-minh bên Âu Mỹ cũng nhờ bỏ lần nhiều sự đị-doan của dân tình được thông thái, xã hội sự kiện của họ càng ngày càng phát lên cao, mà lẽ họ tấn tới chừng nào thì rất dễ trừ được đị-doan chừng này. Còn như bên cõi Á đông này, hồi lớp tổ tiên ta có phải nước Trung-huê đứng bậc nhất trong cả và hoàn-cầu chăng mà bởi sao nay phải đứng trong số nhiều nước văn-minh đứng trước? Ấy cũng vì định vấp hai chữ đị-doan mà ra cơ đối.

Lấy chút đó mà suy, ta cũng nên lật đặt nóm mình ra khỏi chốn đị-doan trong lúc này là lúc đồng-bang đang cần ngọn gió văn-minh của thầy Đại-pháp ta hơn hết. Phạm việc chi hề có chút đị-doan thì ta lấy làm lưỡng lự, bởi nó là một tằm vách tường tuy mắt ta không thấy, chớ hằng ngăn cản trình độ ta, không cho ra rộng lớn; tuy ta chẳng lúc nghe nó trỗi giọng căm, chớ dường như dụ dỗ cho ta xuôi theo bề hạ phẩm chi hơn.

Vì như ta muốn khởi làm chuyện chi, tức thì đị-doan khiến cho ta bán

tín bán nghi, đục ta đi tìm thấy bởi mà hỏi lời tiên tri cũng vô chũa miếu xin xam hầu hỏi tương lai cho rõ. Như rũi gặp cây xam cùng que thấy làm không tốt, tự nhiên phải ngã lòng, đó cũng là sự hại. Còn may; tốt thì mừng, có kẻ tin theo lời đoán mờ hồ ý cho đến đôi lúc khởi đoán quên đi trước đơn sau, xây họa tới thỉnh linh làm cho nghiệp-cơ tán bại; té ra buồn không nhằm lý, vui nào khác chiêm-bạo, vui như vậy cũng bằng tình cảnh của nàng «Perrette.» Có người vì gia đố bất hòa, tới thầy xin bần thử, lại rước về nhà em đối, làm những chuyện ta cầu biết sự. Sao không nghĩ? gặp cơn như vậy trước kia xét lại mình, sau rập theo câu «tề-gia thượng sách» «cổ-lễ phải hơn. Chớ như thầy bói cũng như thế, gian có đầu thông trí thiên-hạ sự, mà mỗi việc ta mỗi đến cầu người bần trước. Ớt! tệ nói thì đầy rất buồn, buồn ối! còn nhiều điều tin tưởng rất lầm, lẽ tệ phải dẫn ra, mà ngại chút ngôn từ chẳng hay; nếm tệ ngưng nơi đây mà hẳn ối! lời:

Nhằm lại việc chi đều do nơi cách cư chỉ mình đầu tư nên cũng thế. Vậy thì gốc rễ là hay nhắm cái thế lực mình, suy cho cùng, nghĩ cho tốt thì thì phi kia mới rõ. Sau rồi, ta được hưởng hai phần lợi: Một là mọi sự vững vàng, Hai là hiểu rộng nào màng đị-doan.

HUY-NHƯ-TUOI,
LƯƠNG-PHÚ, (Mytho)

Nên hư cũng một bội náy

Bài của ông Đào Công như vậy: Nên hư cũng một hội này, Nếu còn lo lắng biết ngày nào nên. Khá lo xa chữ da cho bền, Người mua kẻ bán: dưới trên thuận hòa.

Ich chi giúp đóm Trung-hoa, Làm cho mang tiếng ruột ra da vào. Cá kêu mà triệu đồng-bào, Đua nhau tình gác kéo Tàu chữ chơ. Kịp than moi lợi đem về, Nước giàu dân mạnh hội nghề Cồ-Công.

Đời lời ngõ với chư ông

Tôi xin tiếp: Đời lời ngõ với chư ông. Đứng trạng trí thế là công mựa từ. Làm người của sắc đến dư, Càng thông ngay đức mới sự lập ngờ. Tự sống giờ đến tay giờ, Tại tay kẻ khác, quay quơ khắp miền.

Xứ ta là nước trên, Có sao ta thì diêm nhiên cho đánh. Cuộc này sao chẳng ra tranh, Ấy là mới lợi ấỵ danh chớ gì? Gặp thời đứng nhĩ vị nhĩ, Kiến cơ nhĩ tác đều chi chớ nài. Gặp thời đứng nhĩ vị nhĩ, Kiến cơ nhĩ tác đều chi chớ nài. Ham sao thì biết việc lành thì ngờ. Giàu mà bằng lăng bơ lơ, Nghèo đầu lòng muốn cũng tro mắt nhĩ.

Nhờ ơn mấy quán Nhựt-trinh! Hết lòng có động hết tình giải khuyến. Mỗi tuần kêu rêu liên liền, Mắt ngơ tai điếc việc lành thì hơn. Lay không rưng rưng chi sỡn, Bo bo túi bạc giận hờn trời ai. Khén cho cả mắt cả tai,

PHARMACIE PRINCIPALE

Tiệm thuốc Tây này dọn dẹp theo cách Văn-minh và lớn hơn hết trong Đông-dương này

LẬP RA TỪ NĂM 1865 HỒI TRƯỚC CỦA ÔNG HOLBÉ và RENOUX

Nay ông L. SOLIRÈNE, nhưt hạng bào-chê sư, kê nghiệp

ở Saigon, ngang nhà hát tây. Bán đủ thứ thuốc tây, tốt thượng hạng và giá lại rẻ Lục-châu chur quân-tử có cần dùng thuốc tây xin hãy gửi thơ cho tiệm thuốc này mà mua, thì sẽ được vừa lòng.

Cuốn ĐƯỢC-TÁNH LƯỢC-BIÊN đã xuất bản rồi. Ai muốn xin thì viết thơ cho ông Solirène, ngài sẽ gửi cho không.

mới cách hai, ba tháng chỉ đây. Ở Kinh-đô chỉ có xe ấy ngày nào cũng chạy từ bên thành qua bên kia, chẳng biết đi việc chi đi đâu mà đi luôn luôn như vậy:

Nước chim người chết

Sông Phà-bài ngày thường là một cái hồ nhỏ, cạn, mà đến khi lụt lội, có nước người đó xuống nhiều thì hồ ấy tràn ra rộng sâu, sức nước chảy rất mạnh. Chiều hôm 20, một chiếc sào-cát chở lúa ngoài bầu về, trên sào có sáu ông đàn bà là 12 người, khi đến cầu Phà-bài gặp cơn nước vọt, chiếc sào quay ngang rồi sụp lại chìm xuống. Dòng nước rất mạnh chảy phăng đi. Thời! lúa trôi người lội kè kều người cứu, bời nọp chông chèo sào lên một hồi lâu.

Lên kiểm số người lại thì thiếu đi một người đàn bà, kêu gọi đã khắp mà chẳng thấy, đoàn chèo lập mà ạy đã lạc đường đầu dưới đáy sông rồi. Người chèo lúa độc bất bộn thuyền chài đi quanh cầu đầu cầu cũng khắp Đền trời đã trôi đến mà cũng chẳng thấy đâu.

CÁO BẠCH

Kính cùng qui ông đồng hay: Tôi có bán với bột làm nhà, với quét, với ăn trầu (thứ trắng) than củi được. Với của tôi bán ra để tự nhiên, chứ không có trộn thêm cái cho nặng của như với của khách-trá vậy đâu. Với của tôi mà có cái chặc dính là vì cái ấy đã dính vào trong đá sau-hồ mà thôi.

Với của tôi bán công đồng giá với khách-trá làm tại Chợ-lớn, Chợ-quán, và mỗi một trăm tạ, trả tiền mặt tôi bớt cho qui ông 5 phàn.

Lò với của tôi ở tại Bên-cát (Cò-váp). Cơm muốn cho khỏi mua gạch ngói của khách-trá thì Annam cũng nên nói lên một cái lò gạch.

Có một người quen biết với tôi, và có một số ruộng 416 mẫu tọa lạc tại hạt Gia-định, cách chợ Hóc-môn 2 ngàn thước. Ruộng này ở dựa mé Canal de Cầu-an-hạ và Canal de Tân-phá-trung, có thể chuyên chở gạch ngói dễ lắm.

Ruộng này thị giá 6.000\$00 khỏi đi Notaire. Như ông nào chịu mua mà làm lò gạch thì tôi cũng ráng mà xin khản dùm cho 200 mẫu ruộng đứng lấy chi mà hám gạch ngói, miễn là nên sẽ phí lên xuống v. v. trong việc khản ruộng này ông nào đứng làm là chịu; chứ tôi từ phần chỏi không chịu nói thêm tiền huê hồng chi hết. Nghĩa là tôi ra công không đặng giúp đợng bang cho nên một cái lò gạch Annam: kéo để khách-trá nói sao, Annam còn mua gạch ngói của y mãi đi vậy.

Như qui ông có muốn biết đến chi xin viết thơ cho tôi.

Nay kính

LÊ-MINH-NGUYỄN
Rue de Tháp-mười 30 Cholon.

Thảm thương cho cụ ấy mới hơn 30 tuổi, nay theo dòng nước biếc mà xa cõi trần, bỏ lại bên đũa còn thơ ầu, đã mồ côi cha nay lại mồ côi mẹ.

XIN GỬI THƠ CHO TIỆM THUỐC

Toàn-Thành

28 phố hàng đào 28 (Rue de la soie)

(Tonkin) HANOI

Mà mua các thứ hàng từ lụa Bắc-kỳ để bạn, trông rất đẹp và rất nhả; giá lại hạ mà hàng lại chắc, dùng được lâu năm.

Hiệu này mới mở chỉ cốt lấy sự bán thật làm đầu, không màng tới lời lãi làm; chỉ thích cho đủ tiền sẽ phí mà thôi.

Qui ông qui bà có dùng đến hàng chi thì cứ gửi thơ cho hiệu đó. Hàng chi theo cách contre remboursement, còn như tiền cước gửi thì hiệu đó xin chịu; hoặc qui ông qui bà nào muốn coi hàng thì cứ gửi thơ hỏi lấy kiểu (Echantillons).

Các thứ hàng như sau đây:

Lương, xuyên, the, lãn, lượt, bằng, què, vãn, địa, sỏi, sa hột, the là cà, sa hột mè, lượt lồng, sa bắc, lụa hạc (có đò), lụa nguyên, lụa đồ sơn, và lụa quân anh. v. v

Lời rao cần kíp

Kính cùng qui ông, qui bà rõ: Thuở đầu là một xứ trà có tiếng thuốc này nổi trong Lục-châu. Nền tiệm thiếp ở tại xứ trà có mua về chế và ướp làm được 3 thứ gọi là trà Nam-việt, để thế cho trà Tàu. Trà tiệm thiếp chế ra đây mùi thơm, nước tốt lại ngon nữa. Dùng 2 ha lần rồi nước hầy còn đậm vì trà lựa thời tinh khiết. Uống vào một lát, miệng thơm và ngọt ngọt.

Bán từ 3 kilos sấp lên. Trà Nam-việt.

1. - Trà Nam-việt Hương, mỗi gói 4 lượng giá bán một cân hai chiếm . . . 0 12
 2. - Trà Cải-lương, mỗi gói 4 lượng giá một cân . . . 0 10
 3. - Trà Đoàn-thể (trà xuong) mỗi gói 4 lượng . . . 0 08
 4. - Trà đọt thượng hạng, năm cân một kilo . . . 0 50
 5. - Trà ngân, cũng ngon lắm mỗi kilo . . . 0 35
- Còn như muốn mua trữ bán lẻ, xin gửi thơ đn tiệm thiếp thương-nghi. Tiền gói về phân chòu mà chịu. Như ông bà có lập giao kèo từ 6 tháng sấp lên thì tiệm thiếp sẽ để sự bán trữ theo tình ông bà ở cho một mình ông bà bán mà thôi.

Dùng thử một lần thì đủ biết trà tiệm thiếp ngon không chỉ xin quí ông, qui bà lựa y, các gói trà của tiệm thiếp đều có dấu hiệu "Cái chén trà phê dưỡng Hamelin" và có nhiều gói có giấy phụng thưởng một năm Nhứt báo. Thế được giấy ấy xin gửi đến Bảo-quân quốc-âm nào đó như Lục-đình Tân-vân, Nam-trung Nhứt-báo, Thi-báo, Công-luân cũng nhiều báo quốc-âm khác. Để tên họ và chỗ ở cho rõ thì được nhứt-trình liền khỏi tốn tiền. Tiệm thiếp có trữ đường thẻ và đường tán, làm tại bồn xử nữa.

Gửi xin qui ông, qui bà giúp tiệm thiếp được thành tựu. Rất cảm ơn ngàn ngày.

Nay kính,

Madame HUYỀN-THI-MƯỜI.

Chê và bán trà Nam-việt, và Trà huê tại Thủ-dầu-một.

Lời rao

Chúng tôi là thầy thuốc bác ở tỉnh Quảng-nam, vào làm thuốc trong xứ này đã lâu, chúng tôi có bài thuốc của tiên nhưn truyền lại kêu là Bá-chứng hoàn chuyên trị nhiều bệnh ngặt nghèo trong xứ Viêm-nhiệt này, hoàn thuốc làm bằng thuốc nam tìm trong dãy núi Trung-kỳ thuốc tươi nên sức thuốc mạnh lắm đã trị nhiều bệnh rồi rất hiệu nghiệm; chẳng những là trị bệnh cho người mà còn trị được cho súc vật như Heo, ngựa, bò, trâu.

Chúng tôi có gửi bản lại tiệm ông Bùi-quang-Nho Bentré nếu ai muốn dùng cho khỏi dùng thuốc chộc xin gửi thơ tới tiệm ấy mà xin một tờ giấy coi trị bệnh gì và cách chuyên trị.

ĐOÀN-THỨC-MINH, LÊ-VĂN-VI, cáo khời.

THƯƠNG TRƯỜNG

Giá các thứ hàng hóa xuất cảng

TÊN CÁC THỨ HÀNG	BÈ HOÀNH VÀ TRƯỚC		GIÁ THUỐC CHƯỜNG	
	CÂY CUA CHƯỜNG	GỖ SỨC	GIÁ CÂY CHƯỜNG	GIÁ GỖ SỨC KHÔNG VỐ
Cây dẻ làm bàn,	Sao	033 x 033	0=45	25\$00
gỗ, cột nhà	Cám-xe	"	0 45	32 00
"	Dầu thông	"	0 45	25\$00
"	Trắc	"	"	18 50

LOẠI CÂY TRAM	BÈ TRƯỜNG	BÈ HOÀNH	TỜ 100	GIÁ
Cây công	1=50	Từ 0=10 đến 0=12	100	5\$
"	2 00	"	100	7
"	2 50	"	100	9
"	3 00	Chở tới bến Saigon 18\$	100	11
"	3 50	"	100	14
"	4 00	"	28	100 18
"	5 00	"	40	100 25

VU'A THUỐC ANNAM

(Dépôt de Tabac Indigènes)

E. ĐÀU

N° 58, Rue Lefebvre, - SAIGON

NGỒ CÙNG CHÚ ÔNG HÚT THUỐC

Thuốc Gò-váp trả lại Vựa đây thật là ngon. Thuốc ngon, mùi điện, tàn trắng, khói thơm, hút không nóng cho nên hút được gần xa rộng lòng thì ăn Mưa trữ. Bán thử, và cung thỉnh chư Thượng-giá trong Lục-châu. Tiệm nào muốn Trê Thuốc của Danh hiệu đăng bản lại, xin gửi thơ đến Tiệm tôi mà thương nghi. Tôi sẽ hồi âm phần rõ giá cả, cách gửi và cách trả tiền. Trong Châu-Thành Saigon, cửa-Hàng nào muốn Bán-Lê thuốc Gò-váp Cát-Sơn xin vui lòng sang đến tiệm tôi tại tiệm có Cát-Lê để đm Sĩ, đình Huê-Hồng một đồng lời ba cái. Với tôi gửi một lòng chắc chắn giúp bạn đồng-bang để Mua về Bán.

Lời hẹn kinh tế đơn Đông-Bang
Diễn đặc thương nhau nơi cửa Hàng,
Bưng bả Thương-trường dành mỗi lợi,
Đề người khi để cõi Nam Phang.

VỰA THUỐC GỖVÁP

ở đường dầy Bà-bà.

Chủ-vựa, E. H. V. ĐẬU-KINH cdo.

N° 58, Rue Lefebvre Saigon.

1918

XI-DONG MAT-XAY
DEN

Vết in rõ ràng

Hiệu con Rồng

HÀO-VĨNH Công-ty
(Hào-vĩnh)
Số 146 bis Rue Lefebvre, Saigon
MARQUE DÉPOSÉE

SOCIÉTÉ DES TABACS

DE L'INDOCHINE

(Đông-dương Yếu-dịch Công-ty)

Tư-bản 6.000.000 fr.

Chính-sở Công-ty tại PARIS

Sở-Cai-trị và công-xưởng tại HANOI

Sởn-diện trồng thuốc lá tại KIM-XUYỀN và VĂN-KHÉ

Hiện có những thùng sau này gửi đến trong các hiện :

XI-GÀ.
NINA.

Thuộc cửa văn :

COQ (Con gà)

FAVORITES.

MÉTROPOLES

và văn

Và thơ thuốc lá văn, chiến khách, hiện

PAGODE (Gai chùa)

KHOẢNG CHẤT THUỶ
(MICHÉL HUY GIANG HỒ)

VICHY
PHÁP-QUỐC-TUỶN

VICHY-CELESTINS
Chai lươn nguyên cơ | Trị bệnh đau thần, nhức đầu, đau-quang, đau khớp -
và viêm da. | Trị bệnh đau thần, nhức đầu, đau-quang, đau khớp -
và viêm da. | Đau máy, đau mắt, đau

VICHY GRANDE-GRILLE | Trị bệnh đau thần, nhức đầu, đau-quang, đau khớp -
và viêm da.

VICHY HOPITAL | Trị bệnh đau thần, nhức đầu, đau-quang, đau khớp -
và viêm da.

VICHY-ÉTAT BIÈU TẾ
MICHÉL VICHY-ÉTAT là một loại nước khoáng nổi tiếng và rất quý.
Có hợp và có vẻ.

PASTILLES VICHY-ÉTAT | Mỗi chai 25 viên, mỗi vỉ 5 viên, mỗi vỉ 2,5
viên, mỗi vỉ 1 viên.

COMPAGNIES VICHY-ÉTAT | Công-đo cho mình đến nước xit
(Mét-thi-ô-ô).

Certifié le 11/11/19
Basis mille cinq cents 4.
Saigon le 11/11/19
W. G. G. G.

Cách làm mau té tiền

Viết thơ cho hãng Annam, Hào-vĩnh Công-ty, 146 bis Rue Lefebvre biểu gửi contre-remboursement (cách tiền trao của lãnh nơi nhà máy thép một hộp một trăm ve dầu Essence de menthe, hiệu Lô-tiên, tốt như trong cối Đông-dương, giá là mười lăm đồng (15\$00) mà thôi. Về bán lẻ lại cho trong vòng quen lớn một ve hai cắt (0820) - mỗi ve lời 5 su, một trăm ve lời 5 đồng bạc, mười hộp lời năm chục, một trăm hộp lời năm trăm đồng bạc!

Viết thơ đi, đừng bỏ qua dịp làm té tiền, hồng lâm. Ban đầu lời ít sau lời nhiều, bán buôn quen thói, làm giàu chẳng bao lâu!

Cho không! Hãy coi cho kỹ. - Kể từ ngày nay một trăm người nào gửi thơ đến mà mua đầu trước, hãng Annam Hào-vĩnh Công-ty sẽ vui lòng gửi cho không một kilo xà-bông mặt-xây thiết, hiệu ngựa một sừng. (La Licorne), tốt như trong cối Đông-dương hay là một ve dầu thơm Essence pour Lotion : Eau de Cologne, Quinine, foin coupé để làm đủ một lít các thứ dầu thơm ấy, tùy thích ai muốn thứ nào cũng được! Hãy viết thơ mau đi, đừng bỏ mất cơ hội làm té tiền uống lâm.

Hãng Annam, Hào-vĩnh & Co.
146 bis Rue Lefebvre Saigon,
Kinh đồn.

CORDONNERIE-CHAPELLERIE TONKINOISE

GRAVURE SUR METAUX ET HAUBRES

NGUYỄN-CHÍ-HÒA

SAIGON - 83, Rue Catinat, 83 - SAIGON

TIỆM ĐÓNG GIÀY của tôi làm theo kiểu Langsa kim thời.

Tôi làm kỹ càng và thật tinh bằng các thứ Da bên tây hết và tinh phải giá không đắt, chứ không phải như chỗ khác làm phở/Da-xấu mà bán rẻ.

Tôi có bán nhiều kiểu nón Casque thiết nhẹ và chắc, lợp bằng Ni-xam bở Trắng và Vàng.

Tôi cũng có thợ giỏi khắc Con-đầu Bằng-dông chạm Mộ-bia đá Cầm-thạch đề mả.

Có sẵn Sách Mẫu (CATALÔ) đủ kiểu và các thứ màu da gửi đến cho Quý vị lựa.

BÁN-SỈ CÓ GIÁ RIÊNG.
NGUYỄN-CHÍ-HÒA Kính mời.

PHẢI DÙNG THUỐC BÒ VÀ TRỊ ĐÀM
THIỆT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
Của ông lương-y GUILLET

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế-đương của ông lương-y Guillet lấy làm thần-biến trong những bệnh HƯ PHẪU, đau trong TÍ VỊ, đau sỏi TRÁI TIM, ĐAU GAN, ĐAU MÌNH, RẾT VÈ ĐÀ, hoặc CHỐI NƯỚC, BỆNH KIẾT, BỆNH HO ĐÀM, BỆNH CỤM, GHE CHỐC NGOÀI DA và bệnh CHỨNG-LAI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XỐ rất tiền và rất hiệu nghiệm làm cho MUYẾT RA TINH KHIẾT. Những bệnh gờ bởi ĐÀM hay là MẬT phát ra thì uống nó bay lâm.

Một kí thuốc trị đàm nào mà không có dấu ký tên PAUL GAGE thì chớ dùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ THUỐC HOÀN XỐ
nên cũng rất trong thế Elixir Tonique Antiglaireux của ông lương-y Guillet.

Chưa có thuốc nào trị bệnh này như thế này, nó hiệu nghiệm hơn tất cả các thuốc khác mà bán rẻ.

Ông lương-y Guillet ở 11, rue de Valenciennes, Paris.

CÓ MỘT MINH NHÀ MÁY CÓ QUYỀN
THAY MẶT CHO NHÀ ĐỨC SÙNG VÀ LÀN XE MÁY
TẠI THÀNH St-Étienne
Mà thôi!

M. F. MICHEL, CAIFFORT Successeur
SAIGON

CÓ BAN SÙNG đủ thứ và đủ kiểu. BÍ, THUỐC, ĐẠN, XE-MÁY, ĐỒNG-ĐỒ và ĐỒ NƠ-TRANG. ĐỒ ĐÀ TỐI LỢI GIÁ RẺ

Lục-Châu muốn mua vật chi thì xin đi thơ như vậy!
M. F. MICHEL, CAIFFORT Successeur, 36 rue Catinat. - SAIGON.

Saigon - Imp' de l'Union
L'Administrateur Gérant: NGUYỄN-VĂN-CUẢ